

Stad Gods

Inspiratie van de Augustinessen van Sint-Monica

THEMA:
*Mens als
huis van God*

In dit nummer

- 3 Een goed begin - Mariella Oberndorff osa
- 4 In een havenstad - Yvonne Peyresaubes osa
- 8 Kloosterpost - nieuws uit eigen huis
- 10 In gesprek met *Janneke Stegeman*
theoloog van het jaar 2016 - Evelien Plaisier en Chris van Wieren
- 13 Groeten van Evelien - Evelien Meijs
- 14 Weten jullie het dan niet? - Erik Borgman
- 17 Zing! - Femke Soethoudt over onstuitbaar leven
- 18 Zinnebeeld - Felicia Dekkers
- 20 Mijmeringen bij Augustinus - Martijn Schrama osa
- 22 Beeldverhaal - Nazrina Rodjan
- 23 Papoea vandaag - Ton Tromp osa
- 24 Op de koffie met *Thea de Ruijter* - Evelien Plaisier

Bij het beeld

Dit nummer bevat een fotoserie van fotograaf Michel Szulc Krzyzanowski. Hij plaatste in 2004 een oproep in diverse internationale kranten met het verzoek te reageren als je jezelf de mooiste mens ter wereld vond. Bij de portretten die hij vervolgens maakte, vermeldde hij steeds in een korte toelichting waarom iemand zichzelf de mooiste vond.

Zie ook: www.themostbeautifulpeople.org. (RM)

Op de cover: Miryam Mutikisha, Namibië: 'Als ik lach, heb ik kuiltjes in mijn wangen en mensen vinden dat mooi. Niet veel mensen hebben kuiltjes: in mijn dorp ben ik de enige. Mijn kuiltjes zijn de enige reden waarom ik zo mooi ben.'

Uitgever:

Zusters Augustinessen van Sint-Monica
Klooster Casella
Postadres: Waterstraat 2
3511 BW Utrecht
Telefoon klooster Utrecht 030 - 2332541
Telefoon administratie 030 - 2430538
E-mail administratie:
maandblad@zustersaugustinessen.nl
www.zustersaugustinessen.nl
www.casella.nl

Doel: Met Stad Gods willen wij mensen betrekken bij wat ons inspireert. Stad Gods wordt gelezen door mensen die ons een warm hart toedragen en/of belangstelling hebben voor de augustijnse spiritualiteit. Via Stad Gods zijn en blijven zij verbonden met ons en het gedachtegoed van onze congregatie.

Hoofd- en eindredactie: Maria van Mierlo

Ontwerp en beeldredactie:

Tegenwind grafisch ontwerp, Roelant Meijer

Redactiesecretariaat: Evelien Ouwehand

Redactie: Erik Borgman, Felicia Dekkers, Marie Madeleine Maas osa, Anne Nij Bijvank osa, Evelien Plaisier, Lieke Weima, Chris van Wieren

Aan dit nummer werkten mee:

Sytske van Bruggen, Keiland, Evelien Meijs, Mariella Oberndorff osa, Yvonne Peyresaubes osa, Nazrina Rodjan, Thea de Ruijter, Martijn Schrama osa, Femke Soethoudt, Janneke Stegeman, Ton Tromp osa

Fotografie: Edward Aghina (p.20); Michel Szulc Krzyzanowski (cover, p.4, 14); Roelant Meijer (p.3, 10, 13, 17, 24); Ton Tromp osa (p.23)

Verspreiding: Stad Gods verschijnt zes maal per jaar, in een oplage van 12.500 per editie. Vrienden van de zusters augustinessen, die met € 10,00 of meer per jaar de zusters ondersteunen, ontvangen Stad Gods automatisch. Als u dit blad ook graag wilt ontvangen, maak uw bijdrage dan over op NL76 INGB 0003 8244 29 ten name van Administratie tijdschrift Stad Gods Utrecht, onder vermelding van 'Nieuwe lezer' en uw volledige adres.

Een goed begin

‘Blij verrast, durf, lef, proficiat.’ Allemaal reacties die verschenen naar aanleiding van het eerste nummer van de nieuwe jaargang, die eind augustus bij al onze vrienden op de deurmat viel. Ook de eerste reactie van onze eigen zusters - zij hadden de primeur op ons jaarlijks Augustinusfeest - was er een van trots en blijdschap. Voor hen was het duidelijk: het spoor loopt verder, de toekomst tegemoet!

Het thema van dit tweede nummer, Mens als huis van God, roept bij mij de vraag op of ik aan mijzelf wil bouwen, de touwtjes in handen houdend, of dat ik me durf te laten bouwen. Durf ik mij over te geven aan God, die zijn gelaat aan mij toont? Hij wil in mij en in jou wonen, maar laten we Hem door ons leven gaan? Voor de bidruimte van Casella maakte broeder Leo Disch een prachtige stenen bron, waarin gebeiteld staat: Oporrelend water dat eeuwig leven geeft. Beeldend kunstenaar Toni Zenz maakte er een beeld bij van de Samaritaanse vrouw, die met open handen het leven ontvangt, waarna ze haar weg als ander, nieuw mens vervolgt.

Dit beeld heet *Het gesprek*, en het staat voor respectvol samenzijn, mogen zien en ervaren - daar waar de tijd stil staat. Het frisse water in de bron bruist van binnen-uit: borrelend, vitaal, levenskrachtig, voedend, bevruchtend, fris, nieuw, sprankelend, creatief, overvloedig, mateloos, zonder einde.

Wat er bij die bron gebeurt, roept hoopvolle verwachtingen op en geeft inzicht in Gods bedoelingen met jou, met mij, hier en nu. Wie wij ook zijn, wat we ook meemaakten, wij zijn uitgenodigd om bij Hem op het randje van de bron te zitten. ‘Wie in mij gelooft, krijgt nooit meer dorst.’ Mogen wij blijven drinken en leven als ‘God, wiens tempels wij geworden zijn’ - een zin uit de leefregel van Augustinus, die een rode draad is in ons augustijns leven. In deze Stad Gods horen we weer verschillende mensen aan het woord en zij zijn allen beeld dragers van een God die in en door zijn mensen leeft.

Hossein Ghorbanpou, Iran: *‘Omdat ik hier in Hassanroud woon, omdat ik een boer ben, vanwege het weer en vanwege alles hier, voel ik me de mooiste man ter wereld.’*

Foto: Michel Szulc Krzyzanowski

In een havenstad

Yvonne Peyresaubés osa

‘Weet u niet dat u een tempel van God bent?’ schrijft Paulus aan de christenen van Korinte (1 Kor 3,16). Plechtige woorden die mij elke keer verbazen, want eerlijk gezegd, zo zie ik mezelf gewoonlijk niet: als een tempel, een woonplaats van de Eeuwige. Het verbaast me ook dat die plechtige woorden niet gericht zijn tot een elitegroep, een select gezelschap van beproefde gelovigen, maar gewoon aan de gemeente die Paulus zelf heeft gesticht in de grote havenstad Korinte. Denkend aan grote havensteden van onze tijd, Rotterdam, Antwerpen, Marseille, lezen we de woorden van Paulus: ‘Onder u waren er niet veel die naar menselijke maatstaven wijs waren, niet veel die machtig waren, niet veel die van voorname afkomst waren’ (1 Kor.3,26). Gewone mensen dus, maar dat niet alleen: de brieven geven echo’s door van schandalen, van onenigheden, van wantoestanden. Hebben de gelovigen soms vergeten dat ze een tempel van de Heilige zijn?

Een tempel bouwen

Het woord *tempel* roept het beeld van indrukwekkende gebouwen op. Daar immers ontmoet je de Heilige, of het heilige. Iedereen mag er naar binnen, maar in een

tempel gedraag je je anders dan thuis of op straat. Al is het gebouw uit hetzelfde materiaal opgetrokken als de huizen van de stad, het is de Bewoner of Bewoonster die er een plaats van ontmoeting van maakt, een plaats van vergeving, van verzoening. Een vrijplaats waar gerechtigheid wordt gedaan. Bij de inwijding van de tempel in Jeruzalem - een ‘huis van gebed’, zal Jezus het later noemen - vertelt koning Salomon hoe de mensen daar welkom zijn, allemaal, zelfs de vreemdeling. Hoe ieder er zijn verhaal mag doen, in het vertrouwen dat er met welwillendheid naar wordt geluisterd.

Salomo zegt ons hier hoe een tempel hoort te zijn. En als wij als een tempel willen zijn, moeten ook wij een oor hebben dat luistert, en een hart dat zich ontroeren laat. Meeleven dus, barmhartig zijn. Zijn wij niet geschapen naar het beeld van een God die tegen Mozes zei: ‘Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk er in Egypte aan toe is, ik heb hun jammerklachten gehoord?’ (Ex.3,7). Wat hier de verontwaardiging van de Schepper wekt, is dat aan zijn schepselen elke vorm van waardigheid wordt ontzegd. Zij zijn niet vrij, niet vrij om hun leven zelf in te richten, niet vrij

---

Iemand respecteren betekent: de tijd nemen om dichterbij te komen

---

om hun mening te uiten, niet vrij om een gezin te stichten. En het is juist op grond van vrijheid, persoonlijke ontwikkeling en de mogelijkheid tot het nemen van eigen beslissingen, dat wij van waardigheid kunnen spreken. Waardigheid die respect vraagt en die respect verdient.

Respect

Zonder onderling respect is er geen waardevolle relatie mogelijk tussen mensen. Iemand respecteren betekent: de tijd nemen om dichterbij te komen. Zwijgen. Zeker niet voor de ander spreken, noch over hem oordelen. Kunnen wachten. Zo doet God met ons. En wel met eindeloos geduld, vertelt ons de schrijver van boek Apocalyps: 'Ik sta voor de deur en klop aan. Als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal ik binnen komen en we zullen samen eten, ik met hem en hij met mij' (Ap. 3, 14-22). De kerk in Laodicea (West-Turkije) krijgt te horen dat ze geen voorbeeldige gemeenschap vormt, omdat ze niet warm of koud is, maar lauw. En we lezen dat dat de mensen 'ongelukkig, armzalig, berooid, blind en naakt' maakt. Wat een toestand! Maar het tij kan keren, als je degene die je wilt helpen daadwerkelijk binnenlaat. Niet als een strenge rechter,

maar als een vriend met wie het goed is samen aan tafel te zitten.

De tempel in...

Het Evangelie vertelt ons dat Jezus regelmatig de tempel in Jeruzalem bezoekt. We zien de twaalfjarige al in het gebouw dat hij 'het huis van mijn Vader' noemt en waar hij tussen de leraren zit, naar hen luistert en vragen stelt. Dit 'tot verbazing van de toehoorders, die onder de indruk kwamen van zijn inzicht en zijn antwoorden'. En Lucas laat ons weten dat Jezus aan zijn ongeruste ouders zegt: 'Hier moest ik zijn'.

En het is opnieuw Lucas die ons vertelt over die twee mensen die naar de tempel opgaan om te bidden (Luc. 18,9-14). Tegelijkertijd, maar innerlijk zeer verschillend. De ene - hij heeft geen naam, het kan elke mens zijn die een overdreven hoge dunk van zichzelf heeft en nooit aan eigen deugd of gelijk twijfelt - prijst zichzelf gelukkig. Hij noemt de bewijzen van zijn voortreffelijkheid op: hij houdt zich trouw aan alle voorschriften, hem valt niets te verwijten, integendeel. De ander, de tollenaar, meent echter dat hij niet thuishoort in de tempel. Hij slaat zich op de borst en belijdt dat zoveel in hem niet

deugt. De eerste man heeft God eigenlijk niet nodig, hij is zichzelf genoeg en - wat pas erg is! - hij minacht de tweede, die niets heeft om over op te scheppen. Hij is zelfgenoegzaam, in zichzelf opgesloten. De ander zoekt contact met een God die zijn leven kan redden, die hem genadig kan zijn. Deze mens opent zijn hart voor vergeving en verzoening. In hem kan de Geest komen die van hem een tempel zal maken.

Niet oordelen Kunnen wachten Zo doet God met ons

Zelf tempel zijn

Zoals Salomon ons in het Oude Testament al zegt hoe de tempel hoort te zijn, zo vertelt Lucas ons in het Evangelie, in dit enigszins karikaturale verhaal, opnieuw wat niet in de tempel thuishoort: pretentie, minachting van de ander die 'het' niet haalt. En ook wat er wel hoort: vertrouwen in een welwillende aanwezigheid. Nu

wordt het duidelijk: willen we 'tempel van de Geest' zijn, dan wordt ons gevraagd om zo te leven en te handelen, dat anderen aan ons welwillendheid ervaren, gastvrijheid.

'Zuster, u kent me niet.' Inderdaad, de vrouw die tegenover mij in de trein komt zitten, ken ik niet. Ze wil duidelijk iets zeggen en ik doe mijn boek dicht. Ze haalt iets uit haar tasje: een gevouwen stuk papier. 'Kijk, na weken zwerven, kwam ik wildvreemd op Meisjesstad in Utrecht. Die avond werd er Sinterklaas gevierd. En ongelooflijk, ook voor mij, net binnen, was er een cadeau. Met een versje. Echt voor mij, met mijn eigen naam: Truus. Ineens was ik thuis, geborgen. Dat briefje gaat overal mee.'

Het is een hele ontdekking, om te merken dat je, soms zelfs zonder het te weten, tempel kunt zijn, huis van ontmoeting met de goedheid. Zo ben je dan uiteindelijk zelf een plek geworden waar mensen veilig zijn - of je nu in een havenstad woont, of niet.

Kloosterpost

Samengesteld door Marie Madeleine Maas osa en Anne Nij Bijvank osa

Casella, huisje langs de weg

'I'm trying to find myself as a person, sometimes that's not easy to do.' Op een klein schilderijtje liet een leerling van het Bonifatiuscollege dit aan ons na. Negen leerlingen en hun tekendocent waren bij Casella voor een kunstretraite, met als thema: schoonheid in kwetsbaarheid. Twee dagen lang verdiepten zij zich aan de hand van dit thema op allerlei manieren in een Japanse kunstvorm die Wabi Sabi heet. Als je dat bedenkt, spreekt zo'n zinnetje hierboven op een prachtige manier tot de verbeelding.

Ook bijzonder: een viering met een groep studenten van New Connective, een studentenvereniging uit Amsterdam waar aandacht ontmoeting, diepgang en gezelligheid belangrijk zijn. Het thema was de barmhartige Samaritaan. De Bijbel en de Koran lagen naast elkaar op tafel, en naast brood en druivensap deelden we ook dadels met elkaar. Zo is Casella het Open Huis dat het graag wil zijn. (MM)

Feesten

Er valt altijd wel iets te vieren in onze kloosters. Het jaarlijkse Augustinusfeest werd geopend in de kapel met het officie van de H. Augustinus. Daarna was er, vers van de pers, de eerste vernieuwde Stad Gods. Een bijzonder gebeuren - het enthousiasme was te zien en te horen. Een mooi stukje werk en voor de zusters in Someren was de verrassing compleet: hun eigen boskapelletje had de voorplaat gehaald! Daarnaast werd het kapitteljaar op deze dag geopend. Het volgende kapittel is in mei 2017 en in de aanloop ernaar toe zijn er diverse bijeenkomsten. De afbeelding van een icoon met daarbij een gebed helpt ons bij een goede voorbereiding. (ANB)

Een mijlpaal in het kloosterleven. Zes zusters vierden hun zestig- of 65-jarig professiefeest. Met medezusters en familie waren het mooie dagen voor alle aanwezigen. (ANB)

De zusters 'op' het straatje van Vermeer;
een tekening in 3D van kunstenaar Leon Keer

Zusters vierden vakantie

Even iets anders dan het dagelijkse ritme doet iedereen goed - ook ons. In de afgelopen tijd hebben wij weer heerlijk kunnen genieten van onze vakantie, die voor ieder van ons verschillend was. Iedereen heeft de mogelijkheid om in Noordwijk enkele dagen te genieten van de zee. We gingen dagjes uit, bijvoorbeeld om een mooie stad te bezoeken. In kleine groepjes gingen we een dag naar Delft, in Maastricht logeerden enkelen bij bevriende zusters en weer anderen genoten van een fietsvakantie in eigen land. En voor dichterbij huis mogen wij altijd een beroep doen op rederij Schuttevaer voor een rondvaart door Utrecht, met opstapmogelijkheid voor onze eigen werfdeur, zeer de moeite waard en van harte aangeboden door Schuttevaer. In Someren, waar onze zorgbehoevende zusters wonen, werd een bustocht georganiseerd en was er een ijsmiddag met ijs uit 'diepe borden'. We kunnen de winter weer aan! (ANB)

De werkgroep Taizé bereidt een solidariteitsviering voor, die in ziekenhuis Tergooi gehouden zal worden op zondag 13 november. Dit past bij de uitnodiging van Frère Alois van Taizé om samen te bidden met mensen in kwetsbare situaties, en ook bij de oproep van Paus Franciscus in het jaar van Barmhartigheid. De voorbereidingen zijn in volle gang: afspraken maken met vrijwilligers en beddenrijders van Tergooi, de liturgie voorbereiden, musici en zangers uitnodigen. Alle voorbereidingen zullen hopelijk weer veel vreugde bieden aan patiënten die dat weekend in het ziekenhuis verblijven. Voor de medewerkers van het ziekenhuis verzorgen we een workshop labyrint-lopen met als thema: In balans. Zo kan klooster Casella iets betekenen voor haar naaste burens. (MM)

*Belijdenissen
van een theoloog*

In gesprek met Janneke Stegeman

Chris van Wieren en Evelien Plaisier

Foto: Roelant Meijer

Aan de hand van citaten van Augustinus gaat Stad Gods het gesprek aan met mensen uit de kring rondom de zusters. We vragen daarbij om een reactie op de citaten. Het resultaat is meer een gesprek dan een interview, een gesprek zelfs dat een persoonlijke belijdenis mag worden. Maak kennis met: Janneke Stegeman, theoloog des vaderlands.

De media omschrijven haar als een 'linksige activist' en dat vindt ze helemaal niet erg. Als theoloog van het jaar bespreekt Janneke Stegeman het liefst ongemakkelijke thema's. 'Soms is mijn stijl provocerend, maar ik provoceer niet omdat ik zoveel plezier heb in provoceren. Ik denk dat als je mensen een beetje op stang jaagt, ze anders over dingen kunnen gaan denken. Dat geldt ook voor mijzelf, ik word graag geprikkeld en uitgedaagd. Zo ben ik nu bijvoorbeeld bezig met allerlei alternatieve beelden van Jezus. Als ik hem in een lendendoek aan het kruis zie hangen, denk ik: dat is Jezus. Verder denk ik daar niets bij. Maar ik kwam laatst een schilderij uit de zestiende eeuw tegen van Jezus met borsten en vrouwelijke heupen. Zonder dat ik nu zeg dat Jezus een man

met borsten was, ontroert het mij om Jezus op deze manier te zien. Nu pas denk ik na over het lichamelijke leven van Jezus, nu pas kan ik mijn eigen lichaam met zijn lichaam verbinden. Het schept een soort ruimte in mij om mijn verhaal met het zijne te verbinden.'

Citaat 1:

Bemin de vrede, neem in de vrede zoveel mogelijk mensen op als je kunt

'Als ik dit zo lees, zie ik een lieflijk en vredig iemand voor me, alsof het een toestand is waar je lekker in zit. Maar die lieve of bedekkende vrede kan heel gevaarlijk zijn, het kan schadelijke dingen bedekken. Ik ben meer van het ruzie maken, omdat het vaak helderheid schept. De term 'graceful fighting' sluit hierbij aan. Het betekent dat je de dingen aangaat die er zijn, dat je mensen aanspreekt en dat je jezelf laat aanspreken. Dat kan tot frictie leiden, maar schept wel helderheid over de werkelijke belangen van mensen. Jij wilt dit, ik wil dat, kunnen we iets samen doen? Dat vraagt veel moed, en dat vraagt ook dat je voorbij je eigen oordeel naar mensen kunt kijken, om te ontdekken wat er tóch voor moois of interessants in die ander te vinden is.'

‘Echte vrede gaat voor mij dus over verzet - verzet tegen alles wat mensen kleineert en wat mensen uitbuit. Als je je daartegen verzet, betekent dat ook dat men zich tegen jou gaat verzetten, want mensen hebben baat bij hoe de samenleving nu in elkaar zit. Als je echt aan vrede werkt, dan levert dat veel ongemak op bij mensen. Want als je vrede bemint, verzet je je bijvoorbeeld tegen de wapenindustrie. Of, actueel in Nederland, als je racisme benoemt, levert dat enorme kritiek op, omdat mensen zich aangevallen voelen. Of ze zien er überhaupt geen probleem in, terwijl het dat natuurlijk wel echt is voor veel Nederlanders. Voor mij gaat geloof over de bevrijding in dit soort thema’s. Bevrijding en troost, verzet en overgave, dat zijn woorden die daarbij horen. Pas als mensen tot hun recht komen, ontstaat er iets van vrede. Als ik mensen ontmoet die opstaan voor de eigen waardigheid en de waardigheid van anderen, dan voel ik mij een gelovig mens. Ik praat nooit zo veel over God, maar dat heeft wel met God te maken. Mijn ervaring is dat God echt een bron is van bevrijding, mij inspireert tot bevrijding.’

Citaat 2: In de vijand van vandaag kan een vriend schuilgaan

‘Ik heb een tijd lang in Jeruzalem gewoond. Ik ontmoette daar een Palestijnse boer die woont op een stuk land buiten Bethlehem, dat al heel lang in handen is van zijn familie. Het hele Israëliëse beleid bestempelt hem tot vijand, tot iemand die daar weg moet, iemand die gevaarlijk is. Als je zijn land oprijdt, staan er eerst twee Israëliëse roadblocks zodat je er met de auto niet kunt komen. Maar daarnaast heeft hij een steen neergezet met de tekst: we refuse to be enemies. Hij zegt daarmee: ‘Jij kunt mij wel tot vijand bestempelen, maar ik doe daar niet aan mee.’ Als je het denken in termen van vijanden doorbreekt, dan ontstaat er ruimte voor vrede. Wat die boer doet, is wat Augustinus bedoelt met de vrede uitdelen. Hij heeft een houding van vrede-lievendheid, en hij deelt ervan uit. Maar tegelijkertijd is dat een houding van verzet tegen wat in die streek gewoon gevonden wordt. Misschien vallen verzet en het uitdelen van vrede wel vaak samen.’ Janneke lacht ineens: ‘Het lijkt nu alsof ik constant serieus ben, maar ik hou ook erg van plezier maken. Want waarom verzet je je? Omdat het leven de moeite waard is om geleefd te worden! Omdat er zoveel moois en zoveel fijns is, omdat je wilt dat iedereen daaraan deelneemt.’

Groeten van

Evelien

'Ieflien, oehibik katiir, ik hou veel van jou! Iedere week kom je bij me eten, goed?' Vanachter haar boerka kijkt Nigwa me met pretoogjes aan. Het is de zomer van 2005 en ik ben in Jemen. Nigwa is schoonmaakster in het kantoor waar ik stage loop. Vanaf dag één ontfermt ze zich over me. 'Ana umik, ik ben je moeder hier!' Ze maakt me wegwijs in de wirwar aan smalle steegjes. Ze doet mijn was, snuffelt in mijn spullen en bekommert zich over mijn veiligheid. 'Loop nooit alleen door die buurt. Sluit altijd de poort. En Ieflien, pas op voor de Jemense man! Zijn hart is niet zuiver. Fahemti, begrijp je?' Nigwa's man verliet haar jaren geleden. Als alleenstaande moeder is ze arm, maar gebroken zeker niet. Trots toont ze haar handeltje, waarmee ze in de avonduren bijverdient. Ze vertelt hoe ze de boerka beklagt, behalve als ze naar de gynaecoloog gaat. Op vrije dagen gaan we naar zee, waar ze ontelbare broodjes tonijn tevoorschijn tovert.

Deze weken denk ik veel aan Nigwa. Jemen is in burgeroorlog en door mijn internationale werk voelt de hele wereld nu dichtbij. In 2010 zag ik haar voor het laatst. De binnenlandse onrust groeide, maar Nigwa had nog steeds dezelfde pretoogjes. Het geluk lachte haar onverwachts toe: het huisje was plots voorzien van airco en haar zoon had zelfs een studiebeurs bemachtigd. Bij alle nieuwsberichten herinner ik me steeds Nigwa met een vergeelde foto in haar hand. Een foto uit de tijd dat 'bloom' in Zuid-Jemen nog niet verboden was. Een ongesluisde, jonge Nigwa in minirok lacht brutaal de camera in. 'Ieflien', zei ze met een overtuiging die voor twijfel weinig ruimte liet, 'Insjallah, als God het wil, ooit komt de dag dat ik de wind weer door mijn haren voel.'

*Evelien Meijs is geassocieerd lid van Casella.
De wereld is haar werkterrein.*

Marvin Gerard Onley, USA: *'Het is een optelsom van mijn persoonlijkheid, mijn mededogen, mijn bedachtzaamheid en dat waar ik voor sta, en ook mijn uiterlijk, die me tot de mooiste persoon op aarde maakt.'* Foto: Michel Szulc Krzyzanowski

Weten jullie dan niet dat jullie Gods tempel zijn en dat de Geest van God in jullie woont (1 Korintiërs 3,16)

Erik Borgman

De Zweedse diplomaat Dag Hammarskjöld (1905-1961) was vanaf 1953 secretaris-generaal van de Verenigde Naties, totdat op 18 september 1961 het vliegtuig neerstortte waarmee hij onderweg was naar Congo en hij omkwam. In 1957 had hij het *United Nations Meditation Centre* geopend, een plek die hij zelf doorgaans aanduidde als *A Room of Quiet*: een ruimte van rust, een stilte-ruimte. Vanwege de diversiteit aan religies onder de leden van de VN was er bij de inrichting, waar Hammarskjöld zich hoogstpersoonlijk intensief mee had bemoeid, afgezien van de gebruikelijke religieuze symbolen. In plaats daarvan was er gezocht naar wat Hammarskjöld noemde 'eenvoudige dingen die in dezelfde taal tot ons allemaal spreken'. Over het grote blok ijzererts, symbool voor de aarde en haar erfenis, haar gaven en de verantwoordelijkheid die deze met zich meebrengen, zei Hammarskjöld: 'We kunnen het zien als een altaar, niet leeg omdat er geen God is, niet leeg omdat het een altaar is voor een onbekende god, maar omdat het is toegewijd aan de God die door mensen wordt vereerd onder uiteenlopende namen en in uiteenlopende vormen.'

Het stilte-centrum in jezelf

Hoewel wij mensen het er niet over eens kunnen worden hoe het te noemen, werd er in de stilte-ruimte in het VN-gebouw volgens Hammarskjöld dus wel degelijk iets vereerd. Wat dat is, valt echter alleen te achterhalen voor wie zichzelf erdoor laat aanspreken. Volgens een oud gezegde, zei Hammarskjöld, is de zin van een ruimte niet te vinden in de buitenkant die haar afgrenst, maar in de leegte die erdoor wordt omvat. Het is daarom aan degenen die in de stilte-ruimte komen, om de ruimte te vullen met wat zij vinden in wat Hammarskjöld noemde hun eigen 'stilte-centrum', hun *centre of stillness*. Volgens Hammarskjöld is het uiteindelijk niet mogelijk in het kader van de Verenigde Naties consequent te werken aan vrede en harmonie tussen de volkeren, zonder het stilte-centrum in jezelf aan te boren, de ruimte waar het zwiiggende, maar onuitroeibare verlangen te vinden is naar goed leven te midden van het goede leven van anderen.

Gods tempel

In zijn eerste brief aan de christenen van Korinte noemt de apostel Paulus zijn adressanten 'Gods tempel', die door

de Geest van God wordt bewoond. ‘De tempel van God is heilig, en die tempel zijn jullie’ (1 Korintiërs 3,16-17). Dit kan een opluchting betekenen in een tijd waarin veel kerken en kloosters gesloten worden en een andere bestemming krijgen. Het echte heiligdom is in ons verborgen en kan dus niet overgenomen worden door een projectontwikkelaar of ten prooi vallen aan de sloophamer. Ignatius van Loyola (1491-1556) maakte dit besef tot het hart van de spiritualiteit van de jezuïetenorde die hij stichtte. Hij schreef in zijn *Geestelijke oefeningen* dat de mens ‘is geschapen om God onze Heer te loven, eerbied te bewijzen en te dienen, en aldus zijn ziel te redden.’ Omdat dit onder alle omstandigheden mogelijk is, vond hij het niet nodig dat zijn volgelingen zich zouden houden aan een voorgeschreven dagorde of de plaats waar ze woonden op een bepaalde manier zouden inrichten, zoals dit tot dan toe bij religieuze orden gebruikelijk was. Het kwam er alleen op aan om, waarheen men ook gezonden werd en onder wie men ook verbleef, zich zonder zich te laten afleiden, te richten op Gods eer.

Het echte heiligdom is in ons verborgen

Liefde en wederliefde

Het stilte-centrum in jezelf vinden te midden van de hectiek en de kakofonie die je omgeeft, dat vraagt oefening. Hierin voorzien Ignatius’ Geestelijke oefeningen. Ignatius is erop uit mensen bewust te maken van Gods liefde, waarvan alles getuigt wat ons in het bestaan houdt en omgeeft. Dan zullen wij niets liever willen dan deze liefde beantwoorden met een wederliefde die zich, in Ignatius’ formulering, meer moet uiten in daden dan in woorden.

Zing!

Femke Soethoudt

Onstuitbaar leven

In de veerkracht van de mens zie ik iets Goddelijks. Op het leven dat steeds weer door de duisternis heen breekt, vertrouw ik. Ik schreef dit lied toen ik merkte dat het na een moeilijke periode langzaam weer beter met me ging. Dat voelde als genade. We kunnen het leven niet forceren. We kunnen er wel ruimte voor scheppen en we kunnen ervoor kiezen om het te zien. Er gebeurt zoveel waardoor we de moed zouden kunnen opgeven. Maar ondanks alles maken we steeds opnieuw contact. Doen we dat zelf? Is het Gods genade? Ik vind het heilig, die levenskracht van mensen.

Onstuitbaar leven

Overall om ons heen

Onstuitbaar licht

Breekt door alles heen

Onstuitbare liefde

Zo zacht niet te hebben

Onmogelijk mooi

Kwetsbaar, onstuitbaar

Ontwrichtend de orde

Refrein

Onstuitbaar leven!

Niet te temmen

Levenskracht

Niet af te remmen

Sterker dan de dood

Refrein

Tekst: Femke Soethoudt

Muziek: Sytske van Bruggen en Femke Soethoudt

Copyright: Keiland, www.keiland.nl

ZinneBeeld

Wie zal je dragen?

Soms is een huis
een lange, eindeloze weg
om voort te gaan.

Soms is een huis
alleen nog het verlangen
om eindelijk ergens thuis te zijn.

Dan is dit kind,
gedragen op mijn rug,
het enige dat toekomst is.

Mijn voeten zijn zo over zand en water gegaan,
dit lichaam heeft angst en dorst doorstaan.

Wil je naar mijn woorden luisteren
ook al kan ik ze alleen maar fluisteren?

Want ik voel mij pas weer **mens**
als jij van harte naast mij gaat staan.

Felicia Dekkers

Beeld :
Johannes Wickert,
Op de vlucht, 2015

Mijmeringen bij Augustinus

Foto: Edward Aghina, glas-in-loodraam in het Klooster van Geffen. Zie kerkramen.nl, een initiatief van J. Klink en Museum voor Vlakglas- en Emaillekunst Ravenstein

Jij bent een tempel

Martijn Schrama osa

Leef dus allen één van ziel en één van hart samen en eer in elkaar God, want ieder van u is zijn tempel geworden.
(Regel van Augustinus)

Zo vat Augustinus zijn *Regel voor de gemeenschap* samen. Niet in allerlei activiteiten heeft hij interesse, maar in mensen. Mensen die samen met hart en ziel onder één dak willen wonen. Samen wonen begint met een innerlijke houding en daar vloeit uiterlijk gedrag uit voort. Want je hart zie je niet, maar je hart voel je wel. En het zijn met name de anderen die duidelijk merken of je er met je hart bij bent, en of je met je hart bij hen bent.

Waarom zou je samen gaan wonen? Om het elkaar gemakkelijk te maken? Om inkomsten en activiteit te delen? Uit economische motieven? Dat kan natuurlijk wel een beetje meespelen, maar uiteindelijk doe je het daar niet voor. Twee mensen gaan samen wonen als ze zoveel van elkaar houden dat ze hun leven willen delen door voor elkaar een huis te zijn om in te wonen. Het komt ook wel voor dat mensen

met elkaar hun levensideaal willen delen, zonder echter dol op elkaar te zijn. Bijvoorbeeld in een leefgemeenschap die duurzaam de schepping beheert.

Samen op weg

En dan zijn er groepen vrouwen of mannen die onder één dak wonen, omdat ze de weg willen delen die ze al zoekende gaan. Dan is die zoektocht zelf hun levensproject. Voor zo'n gemeenschap schreef Augustinus zijn Regel. Wat maakt zijn opmerking over samen zijn zo speciaal? Hij spreekt van wonen en noemt jou een *huis*, nog wel een bijzonder huis, een tempel.

Een tempel is een aparte plaats, met opzet afgescheiden van andere plekken, omdat God er woont die tenslotte niet iedereen is. Een tempel is huis van God. God is natuurlijk overal, maar voor ons is dat teveel *overal en nergens*. Omwille van ons wil Hij, behalve *overal zijn*, ook *ergens wonen*. *Ieder van u is zijn tempel* geworden. Dan komt God wel heel dichtbij, want jij kunt Hem zien in mij. Ik zie Hem in jou en in de anderen met wie ik samen woon.

God in de ander

Kun je Hem dan alleen zien, wanneer je met anderen samen in een huis woont? Welnee, er zijn nog veel meer kansen. Denk maar eens aan onze aarde. Op aarde *zijn* we allen samen. Maar *wonen* we er ook? Mensen bevinden zich op aarde, maar alleen dáárom is de aarde voor hen nog geen huis. Een huis wordt ze pas als ik tot de erkenning kom dat de ander niet zomaar iemand is. Dat die andere mens een tempel is, evenals ik een tempel ben voor wie mij wil zien staan. Ieder mens is een tempel als huis om God te ontmoeten, want *ieder van u is zijn tempel* geworden.

Augustinus een beeldverhaal

Thagaste

Jaar 354

Als ik nu terug kijk op mijn leven zijn er veel dingen waar ik spijt van heb. Nu verspreiden de mensen verschillende verhalen over mij, maar uiteindelijk kan alleen ik de waarheid over mezelf vertellen.

Waar zal ik beginnen?

En wat anders wil ik U zeggen, Heer...

Ik ben geboren in Noord-Afrika, in een plaats genaamd Thagaste, waar mijn vader Patricius, mijn moeder Monica en mijn broer en zus woonden.

Dat waren de mensen die mij als eerste welkom heetten in het huis waar ik mijn kinderlijke buien zou leren omzetten...

...dan dat ik niet weet waar ik vandaan gekomen ben naar - hoe moet ik het noemen - dit sterfelijk leven of dit levend sterven?

Ik weet het niet.*

...naar een taalvaardigheid waar ik de rest van mijn leven nog baat bij zou hebben.

In dit huis begint mijn verhaal, het verhaal van Aurelius Augustinus

Wordt vervolgd

Papoea vandaag

Stad Gods zet elk jaar één project in de schijnwerper op deze plek. Dit jaar de Villanova-scholen van pater Tromp in Indonesië. Blijft u bijdragen zoals altijd? U kunt natuurlijk ook geld overmaken voor de crisisopvang of de daklozenopvang! Vermeld waar uw donatie voor bestemd is, dan zorgen wij dat het geld op de goede plek terecht komt.

Met vriendelijke groet, zusters augustinessen van Sint-Monica

Onder enige dwang werd ruim vijftig jaar geleden het formeel onderwijs in West-Papoea geïntroduceerd en naast rekenen, lezen en schrijven was er op de dorpscholen ook aandacht voor hygiëne en discipline. Toch zien niet alle ouders het belang van goed onderwijs. Sommigen zijn zelf analfabeet, begrijpen het huiswerk van hun kinderen niet, hebben geen besef van wat 'overgaan' en 'zitten blijven' inhouden. Heel wat van juist die ouders zijn naar de stad verhuisd, op zoek naar een beter bestaan. En daar gaat het mis. Drank en drugs zijn vrijelijk verkrijgbaar, vrijages worden niet in het gareel

gehouden door allerlei ooms en tantes, het aantal lijmsnuivertjes groeit met de dag en HIV-Aids is al bijna een volksziekte. Ouders geven de 'slechte vriendjes' de schuld.

En zo belanden kinderen dan bij ons. 'De pater weet wel een man van hem te maken.' Of: 'Bij de zusters is mijn dochter tenminste veilig.' De verwachtingen van ouders verschillen dus nogal van wat augustijnen en augustinessen te bieden hebben. Regelmatig contact om alle partijen op één lijn te krijgen is daarom belangrijk. Zo kan er dan tijdens de groeps gesprekken, voetje voor voetje, een verbond ontstaan tussen onderwijs, zorg voor de jeugd en de toekomstverwachtingen van families.

Ton Tromp *osa*

Maak uw gift over op:

NL76 INGB 0003 8244 29

Vorig totaal	€	0,-
Nieuw totaal	€	1.110,-

Op de koffie met Thea de Ruijter

Evelien Plaisier

Foto: Roelant Meijer

Op een keer liet zuster Marie Madeleine mij de wadi zien, verscholen achter de wilde tuin bij Casella. Ik zag een hoop stenen met van dat gele gras ertussen. Ik vond het eigenlijk wel mooi, dat gras.

Toch vroeg Marie Madeleine me om het eruit te trekken, dus ging ik ermee aan de slag. Ik maakte steeds een klein stukje grasvrij. Aan het einde van de dag bekeek ik het geheel en dat was een wonderlijke ervaring: de wadi was uiteindelijk veel mooier geworden. Marie Madeleine had zich al dat mooie al voorgesteld en met slechts een paar aanwijzingen had ik dat opeens tevoorschijn mogen laten komen.

Die aandacht voor mooie dingen is waarom ik het zo fijn vind om af en toe bij Casella in de tuin te werken. De plek en het ritme zijn er al, ik hoef daar alleen maar in mee te gaan. Een dagje bij Casella is een contrast met mijn eeuwige neiging naar efficiëntie en dat is weleens lekker.

